

Визначення інтегрального типу колективу з використанням методів практичної психології

Олександр Морушко

Кафедра СКІД

Національного університету "Львівська політехніка"

Львів, Україна

morushkoo@gmail.com

Abstract. *A new method for determining the integral type of the collective using the methods of practical psychology is proposed. It is substantiated that the effective work of the collective to a large extent influences the psychological compatibility, which is the subject of collective influence, and the formation of the general collective sociotype, which is extremely important for the organization of joint activity.*

Ключові слова: соціоніка, колектив, інтегральний тип, вимірність функцій, практична психологія

ВСТУП

Проблема комунікацій між індивідуумами, що належать до одного і того ж колективу, має надзвичайну актуальність з огляду на організацію їхньої спільної діяльності. Під час цього процесу утворюються певні стереотипи (шаблони) поведінки в тих чи інших ситуаціях, які створюють колективне інформаційне поле, в межах якого діють члени колективу. Поведінкові реакції значною мірою залежать від того, які психологічні типи утворюють даний колектив. Оскільки кожна особа певним чином впливає на формування інтегрального типу колективу, варто детальніше розглянути, як відбувається цей процес.

МЕТОД ВИЗНАЧЕННЯ ІНТЕГРАЛЬНОГО ТИПУ КОЛЕКТИВУ

Соціоніка як один з підрозділів практичної психології – наука про інформаційну взаємодію психіки людини зі світом і з іншими людьми [1]. Вона розглядає ту мову, на якому кожен

Наталія Химиця

Кафедра СКІД

Національного університету "Львівська політехніка"

Львів, Україна

nhymytsa@gmail.com

тип сприймає та описує різноманітні прояви реальності. Тип інформаційного метаболізму являє собою інформаційний стрижень психіки, навколо якого накопичується індивідуальний досвід окремої людини [2, 3]. При цьому потрібно усвідомлювати, що потенційні можливості типу можуть бути реалізовані лише в соціальному просторі, шляхом наповнення функцій соціальним змістом. Існує вісім комунікативних одиниць (психічних функцій), з яких і складається структура людської психіки. В залежності від того, яким чином вони є розташованими в її структурі (моделі), ми отримуємо шістнадцять різних моделей людської психіки, які ще заведено називати типами інформаційного метаболізму (ТІМ) або соціотипами. З цих восьми психічних функцій, чотири належать до ментальних (усвідомлених), а чотири – до вітальних (підсвідомих). Ментальні функції відповідають за нашу соціальну адаптацію, вітальні є функціями «індивідуального користування».

Функції психіки обробляють інформаційний потік відповідно до чотирьох параметрів:

Ех (experience) – параметри досвіду – характеристика індивідуального, або особистісного (соціального), досвіду, набутого від народження і напрацьованого людиною протягом життя в процесі прийняття рішень та виконання дій.

Нг (norm) – параметри норм – характеристика норм, правил, звичаїв, прийнятих прийомів і стандартів, індивідуальних або соціальних, яких слід притримуватися в процесі прийняття рішень або використання керуючих впливів.

St (situation) – параметри ситуації – характеристика умов, «обстановки», індивідуальної або соціальної, прийняття рішення або виконання керуючих впливів.

Tm (time) – параметричний час – момент індивідуального або соціального часу в минулому, сьогодні або майбутньому, щодо якого приймається або здійснюється відповідно індивідуальне або соціальне рішення; час як крапка на шкалі часу, параметр «прив'язки» обробки інформації до деякого моменту в минулому, сьогодні або майбутньому [4].

Основною характеристикою кожної психічної функції є її вимірність («пропускна здатність»), яка залежить від розташування цієї функції в моделі «А» (Аушри Аугустінавічюте) людської психіки [5]. І ментальні та вітальні функції можуть мати вимірність від одного до чотирьох – в залежності від кількості наявних параметричних ознак. Чотиривимірними функціями є програмна і демонстраційна – вони містять усі чотири параметри – часу, ситуації, норм та досвіду. Тривимірними функціями є творча і рольова, які включають три параметри – ситуації, норм та досвіду. Двовимірними функціями є рольова та активаційна функції, що включають два параметри – норм та досвіду. Одновимірні функції – больова та сугестивна, обмежені 1 параметром – досвіду [6]. Оскільки усвідомленими (соціальними) є функції з першої по четверту, то очевидно, що саме вони створюють інтегральне психічне поле, спільне для всього колективу. При цьому сумарна параметрична кількість деяких з них буде переважати. Саме ці домінуючі психічні функції й будуть утворювати інтегральний тип колективу [7].

ВИСНОВКИ

Описаний нами метод визначення інтегрального типу колективу не є ідеальним. Він, зокрема, не враховує рівень культури, освіти та природного інтелекту членів групи. Також він не враховує вплив керівника (лідера) на колектив, навколишнє соціальне середовище та соціальний досвід людей, що входять до колективу. Перевагою методу є його відносна

простота і доступність для використання, за наявності базових знань соціонічної теорії. Тому, цей метод можна рекомендувати для експрес-аналізу психологічної сумісності та ефективності співпраці у малих соціальних групах.

ЛІТЕРАТУРА

- [1] О.О. Морушко, Н. О. Химиця, "Гуманізація інформаційного обміну", Навчальний посібник, Львів, Видавництво «Львівської політехніки», 2017.
- [2] О.О. Морушко, А.Л. Висоцький, "Основні управлінські культури: соціонічний аналіз", "Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності", Збірник наукових праць, ПДТУ, Маріуполь, 2016, Вип. 1, Т. 1.
- [3] О.О. Морушко, С.К. Андрейчук, "Визначення інтегрального соціотипу в малих групах методом соціонічного аналізу", "Науковий вісник ЛНТУ України", Збірник науково-технічних праць, Львів, РВВ ЛНТУ України, 2016, Вип. 26.4., С. 398-404.
- [4] О.О. Морушко, Н.О. Химиця, "Використання методу соціонічного аналізу в діловій комунікації", Науковий вісник ЛНТУ України, 2017, Вип. 27 (2), Львів, 2017, С. 186-188.
- [5] О.О. Морушко, С.К. Андрейчук, О.С. Манзій, "Визначення коефіцієнту конфліктності як метод оптимізації персонального складу малої групи", Науковий вісник ЛНТУ України, 2017, Вип. 27(9), С. 121-123.
- [6] O. Morushko, S. Andreychuk, "Socionic analysis as a tool for optimizing relationships in small social groups", Матеріали 6-ї Міжнародної наукової конференції "Інформація, комунікація, суспільство 2017", Львів, Вид-во Львівської політехніки, 2017, С. 167-168.
- [7] О. Морушко, Т. Подоляк, "Створення сприятливого соціально-психологічного клімату як елемент організаційної культури", Матеріали 5-ї Міжнародної наукової конференції "Інформація, комунікація, суспільство 2016", Львів, Вид-во Львівської політехніки, 2016, С. 338-339.